

4554

۱۴۴

۱۴۴
رمزم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه	فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتاب کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
عنوان و نام پدیدآور	حجت‌تجفی، محمدسن، ۱۲۹۷ - ۱۳۵۵. : سلمان فرزند اسلام / نویسنده سیدمحسن حجت‌تجفی کوه‌کمری : تحقیق و پژوهش سیدحامد شاه‌رخی : تصحیح و ویرایش سیدمحمد شاه‌رخي و محمدمقداد عطائی. : قم: ارباب اندیشه، ۱۳۹۸. : ۱۴۴ص: مصور: ۲۱/۵x۲۷/۵. م. : ISBN : 978-600-96015-6-1
مشخصات نشر	
مشخصات ظاهری	
شابک	
وضعیت فهرست‌نویسی	قیفا
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: سلمان فارسی، - ۳۴ق.
موضوع	Salmane Farsi :
موضوع	: سلمان فارسی، - ۳۴ق. -- نقد و تفسیر
موضوع	: صحابه -- سرگذشتنامه
موضوع	Muhammad, Prophet, d. 632 -- Companions -- Biography :
شناسه افروده	: شاه‌رخي، سیدحامد، ۱۳۶۲ -
شناسه افروده	: شاه‌رخي، سیدمحمد، مصحح
شناسه افروده	: عطائی، محمدمقداد، ۱۳۵۷ - ، ویراستار
رده بندی کنگره	BP ۳۳ ۱۳۹۸ :
رده بندی دیویی	۳۹۷/۹۴۳ :
شماره کتابشناسی ملی	۵۷۳۳۸۸۶ :

سلمان فرزند اسلام

به قلم عالم وارسته و فقیه پرهیزکار

آیت الله سید محسن حجت بنی موهومی رحمته الله علیه

(متوفای ۱۳۵۵ شمسی)

تحقیق و پژوهش:

سید حامد شاهرخی

انتشارات ارباب‌اندیش

■ نام اثر: سلمان فرزند اسلام

■ نویسنده: آیت الله سید محسن حجت نجفی کمری رحمته الله علیه

■ تحقیق و پژوهش: سید حامد شاهرخی

■ تصحیح و ویرایش: سید محمد شاهرخی و محمد مقداد عطائی

■ تاریخ تألیف: ۱۳۲۱ شمسی

■ تاریخ انتشار: نوبت اول/ ۱۳۹۸

■ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

■ قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۶۰۱۵ - ۶۰۰ - ۹۷۸ - ۱ - 6 - 96015 - 600 - 978 ISBN

تمامی حقوق © برای محقق محفوظ است

زیر نظر دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله شاهرخی خرم آبادی رحمته الله علیه

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۵	مختصری از شرح حال و آثار نویسنده
۲۵	دیباچه

بخش اول در تاریخچه زندگانی سلمان

۳۵	سرآغاز
	نغمه اول
۳۷	سلمان و ورق کاغذ
	نغمه دوم:
۴۱	سلمان در چاه
	نغمه سیم:
۴۱	سلمان در کلیسا
	نغمه چهارم:
۴۷	سلمان در انطاکیه
	نغمه پنجم:
۵۱	سلمان در اسکندریه

نغمه ششم:

سلمان در بیابانها ۵۵

نغمه هفتم:

سلمان در نخلستان ۶۳

— رسیدن سلمان به مقصود خویش ۷۰

نغمه هشتم:

اظهار تشکر سلمان ۷۵

بخش دوم

در دانش سلمان

سرآغاز ۸۱

نغمه اول:

پایه دانش سلمان ۸۳

نغمه دوم:

سلمان محدث، متوسّم و دانا به اسم اعظم ۸۷

نغمه سیم:

دانایی سلمان از گذشته و آینده ۹۰

— سلمان و خبر از گذشته ۹۰

— سلمان و خبر از آینده ۹۱

بخش سیم

در بندگی و دینداری سلمان

سرآغاز ۹۵

نغمه اول:

درجه ایمان سلمان ۹۸

نغمه دویم:

۹۹ یک دهر روزه سلمان

نغمه سیم:

۱۰۴ بیعت سلمان با دست چپ

نغمه چهارم:

۱۰۸ لباس یا پوشاک سلمان

بخش چهارم

در سلمان و همسری او

۱۱۱ سرآغاز

نغمه اول:

۱۱۲ خواستاری سلمان از بانوی فریخی

نغمه دویم:

۱۱۹ همسر اختیار کردن سلمان از طایفه ای کذب

بخش پنجم

در مقام سلمان

۱۲۳ سرآغاز

نغمه اول:

۱۲۵ خصوصیت قائل شدن حضرت رسول ﷺ سلمان را

نغمه دویم:

۱۲۷ آشکار نمودن علی علیه السلام مقام سلمان را

نغمه سیم:

۱۲۹ سلمان همچون لقمان حکیم

نغمه چهارم:

۱۳۰ سلمان و میوه بهشتی

نعمه پنجم:

۱۳۲ سلمان محمدی.

نعمه ششم:

۱۳۳ نواهی از ملک الموت.

نعمه هفتم:

۱۳۴ سزای مخالفت با سلمان.

نعمه هشتم:

۱۳۵ چگونه سلمان از اهل بیت است؟

۱۳۷ فهرست منابع و مآخذ.

۱۳۹ تصاویر.

پیش گفتار:

بسم الله الرحمن الرحيم

اثر حاضر که به قلم مبارک آیت الله سید محسن حجت نجفی رحمته الله به رشته تحریر درآمده، نظر به بخش‌هایی از زندگانی صحابی جلیل القدر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام؛ حضرت سلمان فارسی - رضوان الله تعالی علیه - و همچنین بیان موقعیت و جایگاه ایشان در صدر اسلام از زبان ائمه طاهرين علیهم السلام است.

آنچه این اثر را از آثار دیگری که راجع به این صحابی بزرگوار نوشته شده (حداقل تا زمان تحریر این کتاب یعنی سال ۱۳۶۱ شمسی)، متمایز می‌سازد، نوع نگاه نویسنده به زندگانی وی و بیان حوادث و مخاطرات مهم زندگی آن جناب، با نثر ادبی خاص و سبکی بدیع است که خواننده را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد.

با اینکه از جزئیات زندگانی سلمان اطلاعات دقیقی در منابع کهن تاریخی و روایی موجود نیست، ولی نویسنده توانسته به خصوص در بخش اول کتاب، با به کارگیری ذوق و هنر خود، از همان مختصر اطلاعات

موجود، زندگی سلمان را به صورت داستان گونه بیان کند تا خواننده را ترغیب به خواندن متن تا انتها نماید. و انصافاً از پس آن به خوبی برآمده است و شاید تا پیش از این اثر، در میان کتب علمای متقدم، کتابی با این سبک و سیاق سابقه نداشته باشد.

نوشتن شرح حال بزرگان اسلام و صحابه کرام سابقه دیرین در بین مصنفین و مورّخین دارد، ولی شاید این نخستین اثر در این زمینه باشد که نویسنده خود را از قالب خشک و کلاسیک مترجمان و مورخان، رها ساخته و عنصر لطیف، خیالپردازی و داستان سرایی مثبت و تأثیرگذار را (البته با رعایت سندیت متن)، چاشنی کار ساخته، تا کسی که زندگی سلمان را در این کتاب می خواند، روحش به پرواز درآید و با او زندگی کند. به دیگر سخن، خواننده در ابتدای کتاب، خود را با سلمان همراه می بیند، در کنار او با سختی هایش، سختی می کشد و با خوشحالی هایش خوشنود می گردد.

گویی نویسنده مخصوصاً بدین سبک قلم زده است تا خواننده به طور غیر مستقیم به عظمت سلمان و مقام و جایگاه او در اسلام پی ببرد. این کتاب از نگاهی دیگر در حقیقت شرح دلدادگی حضرت سلمان است به پیامبر مهربانی و محبت، حضرت محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله در تمامی لحظات زندگی.

سبک انتخابی نویسنده برای نگارش کتاب (به ویژه بخش نخست) سبک

رمان و یا داستان است که از زبان سوم شخص مفرد بیان شده است و در حین بیان جریانات و حوادث برای سلمان، نکات آموزنده و اخلاقی فراوانی را گوشزد می‌نماید.

متن دستنویس کتاب حاضر به همراه تعداد بسیار زیادی از آثار دستنویس دیگر و اسناد مربوط به نویسنده و پدر ارجمندشان، نزد فرزندان ایشان نگهداری می‌شد تا اینکه پس از گذشت بیش از ۴۰ سال از وفات ایشان (در سال ۱۳۵۵) موفق الی شامل حال اینجانب - فرزندانده ایشان - گردید تا مبادرت به تنظیم و تدوین و در نهایت چاپ آثار معظم له نمایم تا علاوه بر باقیات الصالحات، امکان شناخت رتبه علمی و شیوه نگارش ایشان برای آیندگان فراهم گردد.

درباره سیر مراحل تنظیم، تحقق، مقابله، تصحیح و ویرایش کتاب حاضر باید گفت (با توجه به اینکه نویسنده، سر از تألیف کتاب، اقدام به بازخوانی و ویرایش اثر ننموده است) که این امر در طی چندین مرحله، در شهریور سال ۱۳۹۷ آغاز و در خرداد ماه ۱۳۹۸ به اتمام رسید.

مهمترین تغییراتی که در متن حاضر، نسبت به نسخه اصلی صورت پذیرفته، عبارتند از:

- جابه‌جایی بخشهایی از متن و ارائه فصل‌بندی و عنوان‌بندی جدید
- تغییر برخی از کلمات و عبارات مغلق و مهجور، به قصد یکدست

سازی متن

- حذف برخی عبارات و پاورقی‌های غیر ضرور و نامربوط با متن
 - ادغام یکسری از مطالب مشابه با یکدیگر
 - مآخذیابی آیات و روایات مورد استناد در متن
 - ترجمه آیات و روایاتی که نویسنده به ذکر متن عربی آنها اکتفا نموده
 و همچنین معانی لغات و ترکیبات دشوار، در پاورقی صفحات
 البته سعی شده شاکله اصلی متن اثر همچنان حفظ شده و سبک نگارشی
 نویسنده به همان صورت اولیه که مدنظر ایشان بوده است، باقی بماند.
 درباره نام اثر یعنی «سلمان، فرزند اسلام»، باید گفت این نام برگرفته از
 روایتی است از زبان شخص سلمان فارسی که قسمتی از آن را مؤلف محترم
 در آغاز متن خود آورده است بدین عبارت که:
 «هرگاه به سلمان گفته می‌شد: تو فرزند چه کسی هستی؟ می‌گفت: من
 سلمان فرزند اسلام هستم، من از فرزندان آدم می‌باشم.»^۱
 نکته قابل ذکر اینکه نویسنده پس از مراحل تحقیق خود از زندگی

۱. «كان اذا قيل له: ابن من أنت؟ يقول: أنا سلمان، ابن الاسلام» (ان) من بني آدم؛ الاستيعاب، ابن عبد البر، ج ۲، ص ۶۳۴؛ و شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحديد، ج ۱، ص ۶۶؛ بحار الانوار، ج ۲۲، ص ۳۹۰.

معمولاً افرادی این سؤال را از سلمان می‌پرسیدند که با سلمان غرض ورزی داشت و نمی‌توانستند این همه افتخارات و امتیازات را برای سلمان که عرب نبود برتابان و در حقیقت می‌خواستند با این شیوه وی را تحقیر و مسخره نموده و به او یادآور شوند که پدر و اجدادش مجوسی و آتش پرست بوده‌اند و در نتیجه مقام و جایگاه او را نزد پیامبر و صحابه خدشه‌دار سازند که با این پاسخ سلمان تیرشان به سنگ خورده و به هدف نمی‌رسیدند.

سلمان، فقط قصد داشته آنها را به شیوه‌ای نظم و ترتیب دهد که برای خواننده جذابیت داشته و اثر گذار باشد، و لذا متن اثر را فدای ترجمه دقیق و تحت اللفظی نکرده و با توجه به وقایع تاریخی موجود در کتب روایی درباره سلمان، به نوعی به ترجمه آزاد روایات و همچنین نقل به مضمون روی آورده است؛ و همچنین با تصرف و شرح بخشهایی از حکایات، آنان را زیبار ساخته است.

و اساساً نویسنده در این اثر داعیه خلق اثری دقیق و مستند درباره سلمان را نداشته و در پایان دیباچه نیز از خوانندگان تقاضا نموده در صورت مشاهده خطایی آن را به دایه اغماض بنگرند.

در پایان از خداوند منان مسالت داریم که توفیق خود را شامل حالمان نماید تا بقیه آثار دستنویس این مؤلف و همچنین زندگینامه مفصل ایشان را در آینده‌ای نزدیک به جهت ادای دینی به این عالم سخن‌گویش و متواضع به مرحله چاپ برسانیم.

این اثر را تقدیم می‌کنم به متعلقه نویسنده، مادر بزرگم، سیده جلیله بانو سیدروحانی^۱، که وجودشان غنیمتی است بزرگ برای تمامی خاندان و بالاخص خانواده ایشان.

سید حامد شاهرخی

۱۳۹۸/۳/۲۰

۱. ایشان صبیّه آیت الله سید ابوالحسن روحانی رحمته الله هستند.